

ECOURI ALE DEMISIEI GENERALULUI ION ANTONESCU DIN FRUNTEA MARELUI STAT MAJOR (DECEMBRIE 1934)

AURELIAN CHISTOL*

Armata reprezintă o instituție fundamentală și indispensabilă oricărui stat modern, deoarece este organismul prin care se realizează menținerea integrității teritoriale și a suveranității naționale a unei țări, constituindu-se astfel într-un garant al liniștii la frontarii, al evoluției interne pașnice spre progrese în toate domeniile, dar și al menținerii unui regim politic de democrație liberală.

În anii 1933-1934 sarcina sa era îngreunată de contextul internațional tot mai tensionat și favorizant al escaladării violenței și degenerării sale într-un conflict generalizat, determinat în principal de atitudinea agresivă a Germaniei, care se reînarmase și făcuse o politică de stat din sfidarea oricăror norme internaționale în domeniu, încurajând să urmeze această cale și o serie de alte țări interesate în revizuirea tratatelor de pace de după „marele război”, precum Italia sau Bulgaria. O politică asemănătoare, mai ales în ceea ce ne privește, urmărea și Uniunea Sovietică, ceea ce făcea ca, datorită poziției sale geo-strategice, România să se afle pe „lista neagră” a principalelor state revizioniste.

În orice stat, cel mai înalt organism militar este Ministerul Apărării Naționale, al cărui titular este și reprezentantul armatei în guvern. Dacă respectivul departament se ocupa și de trasarea direcțiilor generale de evoluție ale oștirii, rolul de a coordona pregătirea sa de război, de a o mobiliza și organiza prin pregătirea mobilizării teritoriului și a întregii națiuni, prin elaborarea regulamentelor militare, prin informările făcute asupra forțelor armate ale celorlalte state, dar și de pregătire a planurilor de război, de studiere a transporturilor militare, de îndrumare a instrucției premilitare, dar și de organizare a învățământului ostășesc îi revenea Marelui Stat Major¹.

El constituia structura de comandă determinantă pentru asigurarea funcționării normale a organismului militar, în ciuda faptului că resursele financiare ale ministerului au fost în permanență insuficiente. Din acest punct de comandă se exercita adevărata conducere a trupelor de uscat prin intermediul diviziunilor și secțiilor specializate ce-l compuneau².

* Universitatea din Pitești.

¹ ***, *Enciclopedia României*, vol. I, *Statul*, București, Imprimeria Națională, 1938, p. 703.

² ***, *Istoria militară a poporului român*, vol. VI, *Evoluția sistemului militar național în anii 1919-1944*, București, Ed. Militară, 1989, p. 206. În timpul guvernării Tătărescu (1934-1937) era structurat în două

Începând de la 12 decembrie 1933, în fruntea M. St. M. se afla generalul de brigadă Ion Antonescu, comandant al Diviziei a 3-a Cavalerie, care beneficia de o delegație provizorie de conducere a acestui organism, el fiind în realitate subșef al statului major, întrucât nu avea gradul necesar de general de divizie. Antonescu a fost totuși numit în postul respectiv la recomandarea conducerii P. N. L., și, în principal a lui I. G. Duca, obținând și agrementul regal³.

Personalitate deosebit de controversată în istoriografia românească, mai ales datorită rolului jucat în timpul celui de-al doilea război mondial, care i-a marcat de altfel, în mod tragic destinul, Ion Antonescu⁴ a fost în 1933-1934 omul potrivit la locul potrivit, datorită energiei de care a dat dovadă în a identifica bolile armatei române și a căuta remedii urgente și cât mai puțin costisitoare pentru ele.

Venirea sa în fruntea M. St. M. avea loc pe fondul eșuării încercărilor anterioare, oricum timide, de a înzestra armata cu mijloacele necesare pentru a face față unui război, și în condițiile noilor amenințări proferate de statele revizioniste.

În vederea modernizării armatei, Ion Antonescu a urmărit două planuri. Unul teoretic, ce viza buna pregătire a ofițerilor de stat major prin asimilarea ultimelor noutăți privitoare la tactica militară și un plan concret, vizând înzestrarea oștirii cu armament și tehnică de luptă performante, obținute din străinătate, dar și prin crearea unei competitive industrii de apărare în țară⁵.

Șeful M. St. M. și-a propus să obțină adoptarea unei noi legi asupra acestui organism, ce trebuia transformat „pe bazele indicate de bunul simț”, iar prin vizitele întreprinse în diferite capitale europene a acționat pentru consolidarea raporturilor militare cu aliații României. Cât timp a condus Statul Major, Ion Antonescu a fost pe deplin implicat în elaborarea unui vast program de modernizare a armatei, a cărui aplicare a fost din nefericire, blocată datorită unor factori obiectivi și subiectivi. De altfel, întreaga sa activitate a fost boicotată în permanență de persoane apropiate de Camarilă, astfel încât i-a rămas o singură soluție onorabilă de a ieși din acest impas și anume: demisia⁶.

Gestul respectiv a declanșat un veritabil seism nu doar în armată, ci, mai ales, pe scena politică unde a stârnit o serie de discuții pătimașe, ce au avut și menirea de a pune guvernul într-o postură delicată. Dacă avem în vedere și ecourile internaționale

diviziuni cu 6 secții subordonate, dar și în secții, servicii și birouri independente aflate direct în subordinea șefului său subșefului M. St. M.

³ Teofil Oroian, Gh. Nicolescu (coord.), *Șefii Statului Major General Român. 1859-2000*, București, Ed. Europa Nova, 2001, p. 170.

⁴ Născut la 2 iunie 1882 la Pitești, a urmat cursurile Școlii Militare de Ofițeri de Infanterie și Cavalerie (1902-1904) și Școala Superioară de Război (1909-1911). A urcat treptele ierarhiei militare de la gradul de sublocotenent (1904), la cel de mareșal al României (1941). De asemenea, a îndeplinit unele funcții de seamă precum: atașat militar la Paris (1922-1923); la Londra (1923-1926); a fost director al Școlii Superioare de Război (1927-1929; 1931-1933); secretar general al M. Ap. N. (1928); șef al M. St. M. (1933-1934); ministru al apărării naționale și ad-interim al Aerului și Marinei (1938), comandant al Corpului III Armată (1938); conducător al Statului (1940-1944). Fiind catalogat drept criminal de război a fost condamnat la moarte și executat la 1 iunie 1946 la Jilava. (cf. Alesandru Dușu, Florica Dobre, *Drama generalilor români (1944-1964)*, București, Ed. Enciclopedică, 1997, p. 34).

⁵ T. Oroian, Gh. Nicolescu (coord.), *op. cit.*, p. 172.

⁶ *Ibidem*, p. 174-176.

stărnite de demisia șefului M. St. M., ne putem forma o idee asupra impactului acelui eveniment spectaculos plin de semnificații.

Motivațiile deciziei generalului Antonescu au fost prezentate de către el însuși, prin intermediu a două scrisori din 7 și 8 decembrie 1934, adresate premierului Gh. Tătărescu.

În prima dintre ele, demisionarul a făcut referire la dificultățile întâmpinate din partea ministrului apărării, gen. Paul Angelescu, deși primise asigurări ferme, atât din partea șefului guvernului, cât și din cea a regelui, că programul de înzestrare al armatei nu va avea de suferit din cauza raporturilor tensionate dintre cei doi generali.

Referindu-se la modul în care ministrul de resort a înțeles să colaboreze cu el, Antonescu arăta: „după o perioadă foarte scurtă și încurajatoare, de calm, a revenit la vechile obiceiuri. Aproape zilnic sunt suspectat, brusc, observat pentru lucruri imaginare sau superficial cunoscute, datorate în parte și intrigilor celor din jurul său.

În plus, de nenumărate ori subalternii mei sunt chemați la Minister, observați și brutalizați pentru fapte de care nu sunt vinovați”.

Singura concluzie pe care o trăgea Ion Antonescu era că „dat fiind această situație care mă împiedică total de a lucra, fiindcă trebuie să caut să mă apăr la fiecare pas, găsesc că a mai persevera în a mai rămâne în capul instituției, este a contribui la anihilarea ei tocmai în perioada când ea trebuie să fie cât mai intensă și a mă face părtaș la dezastrul moral și militar pe care îl pregătim cu astfel de procedee”.

În încheiere, el făcea o observație pe cât de reală, pe atât de dureroasă: „Putregaiul este așa de mare, încât a mai rămâne în mijlocul lui înseamnă a-mi lega și eu numele de un dezastru care este inevitabil, dacă continuăm sistemul și metodele de lucru actuale. Acei care au dus oștirea în halul actual, nu pot s-o îndrepte și împiedică și pe alții s-o facă”⁷.

Din dorința de a oferi o justificare suplimentară gestului său, Antonescu a revenit, în ziua următoare cu o altă scrisoare, în care prezintă și alte elemente concrete privind dificultățile insurmontabile întâmpinate. Fiind pe deplin convins că și-a făcut datoria și menținându-și fermitatea în privința demisiei, el l-a avertizat încă o dată pe Tătărescu asupra situației reale a oștirii, făcând următoarele aprecieri: „Situația tragică a armatei, cauzele care au provocat-o și măsurile de îndreptare care se impun vi le-am arătat (...). Ați văzut și v-ați dat seama cât este de făcut și cât de grabnic este de lucrat și ce totală schimbare trebuie realizată pentru a se salva un organism în agonie.

Dați-mi condiții prielnice de lucru și fără a putea face instantaneu totul, pot totuși îndrepta mult într-un timp foarte scurt.

Cum ele, cu toate garanțiile care mi s-au dat, nu se pot realiza, trebuie să plec și vă rog să credeți că nu o fac pentru a mă deroba din fața furtunei care se apropie. Dar cu sistemul și cu oamenii actuali nu mai pot merge mai departe.

Să vină altul, sunt mulți care pândesc acest post, să-și ia răspunderea. Mă duc pe front ca comandant de divizie și chiar ca soldat. Nicidecum ca șef de Stat Major cu o armată făcută și instruită așa cum este”⁸.

⁷ Un document din 7 decembrie 1934, în „*Timbul*”, anul IV, nr. 1216, 19 septembrie 1940, p. 1,3.

⁸ A doua scrisoare din 8 decembrie 1934 asupra stărilor din armată, în „*Timbul*”, anul IV, 20 septembrie 1940, nr. 1217, p. 1,3.

Demisia a fost primită în 11 decembrie 1934 de către premier, care, așa după cum avea să relateze într-un memoriu redactat pe 20 iulie 1951, în timpul detenției, îl considera pe Antonescu: „un militar capabil, dar (care) era un anormal, un dezechilibrat, un om bolnav de o ambiție nemăsurată și capabil de orice act care ar fi dat satisfacție acestei ambiții”⁹.

În mod cu totul misterios după cum observa și istoricul Larry L. Watts „contrar procedurii obișnuite, anunțul privitor la demisia și înlocuirea sa n-a fost publicat nici de cotidiene, nici de Monitorul Oficial, iar Palatul a dat indicații cenzorilor să nu permită nici unei aluzii referitoare la împrejurările în care plecase Antonescu de la Marele Stat Major să se strecoare în mass-media”¹⁰.

Faptul că guvernul, deși a permis presei să publice numele succesorului lui Antonescu, i-a interzis să facă referiri la demisie și la cauzele sale, dar și la personalitatea retrasă din funcție a determinat crearea unei stări de agitație printre militari, jurnaliști și politicieni.

Bine informat ca mai mereu, C. Argetoianu consemna în memoriile sale din 13 decembrie 1934 referitoare la eveniment următoarele: „Mare vâlvă în armată. Ofițerii tineri sunt cu Antonescu – generalii bătrâni împotriva lui. Se zice că cauza mutării sale a fost îndoită: încordarea raporturilor pe care le întreținea, sau mai bine zis nu le întreținea cu generalul Paul Angelescu, ministrul apărării naționale – și un incident diplomatic. Antonescu trata de proști – probabil pe drept cuvânt – pe mai toți superiorii săi și mai avea și cusurul să vorbească prea mult și în fața cui nu trebuia. De curând, fusese la Belgrad, și într-un cerc din care făcea parte și ministrul Poloniei, după ce lăudase fără rezervă armata polonă, organizarea ei, armamentul ei, aviația ei – adăugase «La ce folos pentru noi, mă aștept să primesc din zi în zi ordinul să încetez orice raporturi cu armata poloneză». Impresionat, ministrul Poloniei a telegrafiat la Varșovia, Varșovia la București și astfel s-a creat un nou incident între Polonia și noi”¹¹.

Tot pe 13 decembrie, problema demisiei a fost ridicată în ședința Senatului de către N. Miclescu. El a atras atenția asupra momentului nefavorabil în care a survenit, întrucât pacea se dovedea a fi tot mai șubredă, iar ochii opiniei publice erau ațintiți asupra armatei. În opinia senatorului, cel mai grav era faptul că au fost cenzurate 2 articole pe această temă, deoarece elogiau personalitatea generalului Antonescu. Ele fuseseră semnate de către Stelian Popescu în „Universul” și de Grigore Filipescu în „Epoca”.

Citindu-l pe cel din urmă în Senat*, N. Miclescu se întreba retoric „pentru ce nu permite cenzura să apară în ziare laude la adresa unui general român” și cum de este posibil că „un general de mare valoare e silit să părăsească un post de mare încredere”.

⁹ Stelian Neagoe, *Cazul Gheorghe Tătărescu: fapta și răsplata „tovarășilor de drum”*, București, Ed. Machiavelli, 2003, p. 143.

¹⁰ Larry L. Watts, *O Casandră a României. Ion Antonescu și lupta pentru reformă 1918-1941*, București, Ed. Fundației Culturale Române, 1994, p. 122.

¹¹ C. Argetoianu, *Memorii. Pentru cei de mâine. Amintiri din vremea celor de ieri*, vol. X, partea a 8-a (1932-1934), ediție St. Neagoe, Buc., Ed. Machiavelli, 1997, p. 386-387.

* În articolul lui Gr. Filipescu, citit de N. Miclescu în fața senatorilor se arătau următoarele: „Plecarea d-lui general Antonescu de la M. St. M. nu poate să nu strângă inima oricărui bun român. În țara noastră sunt mulți oameni inteligenți, mai puțini oameni capabili și foarte puțini oameni de caracter. Generalul Antonescu posedă în cel mai înalt grad inteligența, capacitatea și caracterul. Oștirea noastră este lipsită de multe elemente de ordin material. Generalul Antonescu îi da încrederea, acest factor moral indispensabil oricărei

Profitând de prezența la ședință a ministrului de interne Inculeț, Gr. Filipescu a cerut la rândul său explicații asupra rațiunilor care au stat la baza cenzurării articolului său.

Din dorința de a se disculpa, Ion Inculeț a pus totul în seama autorităților militare care exercitau cenzura, atrăgând totuși atenția că oamenii politici trebuie să evite a lăuda sau denigra pe militari, făcând apel la senatori să nu implice armata în astfel de discuții politice¹².

Mult mai vii au fost reacțiile printre deputați stârnite de acest caz, căruia i-au consacrat întreaga ședință a camerei din 14 decembrie 1934.

Surprinzător poate, dar prima intervenție pe această temă a venit din partea unui majoritar, Al. Popescu-Necșești care a criticat regimul de cenzură și a comentat în mod defavorabil decizia primului ministru de acceptare a demisiei lui Antonescu, fără a cere avizul partidului liberal și pe cel al liderului său, Dinu Brătianu.

Întrucât Stelian Popescu n-a reușit să-și difuzeze propriul articol pe această temă, deputatul Al. Popescu-Necșești l-a citit în fața colegilor. Conținutul său se constituia într-un veritabil semnal de alarmă asupra stărilor de fapt din armată, în condițiile în care „trăim zile grele prevestitoare de furtună. Nu pleacă un șef de Stat Major fără motive. Țara trebuie să le cunoască”.

Din dorința de a liniști spiritele, ministrul apărării naționale a intervenit, justificând această înlocuire prin faptul că Antonescu avusese o delegație provizorie de a conduce Marele Stat Major, deoarece nu îndeplinea toate condițiile cerute de lege pentru exercitarea acestei funcții.

Respectiva explicație a determinat intervenția lui V. Madgearu, care și-a pus întrebarea firească, de ce i s-a dat această însărcinare lui Antonescu, din moment ce nu îndeplinea acele condiții și de ce n-a fost lăsat în continuare în funcție gen. N. Samsonovici. Deputatul național-țărănist a cerut în mod imperativ, să primească explicații de la Gh. Tătărescu în persoană și nu de la un ministru¹³.

Intervenția în discuție a doctorului N. Lupu a inflammat și mai tare spiritele datorită aprecierii sale conform căreia este inadmisibilă o astfel de stare de lucruri prin care sunt schimbați cei mai capabili oameni ai țării „cum se schimbă cârpele și rufe”, declarație la care s-a asociat Gh. Brătianu, din dorința de a folosi și acest prilej pentru a condamna din nou măsurile excepționale de guvernare promovate de Tătărescu¹⁴.

reușite. Reputația sa a trecut hotarele țării. La Paris, nu mai târziu ca acum 2 luni, am auzit pe unul, din cei mai străluciți ofițeri francezi zicând: «Armata română suferă de mai multe lipsuri, dar are un șef pe care multe armate ar putea să-l invidieze». La Praga și la Belgrad a făcut aceeași puternică impresie. Și deodată aflăm că generalul Antonescu a demisionat. Pentru ce? Habar n-avem. Nu căutăm să pătrundem anumite taine, dar constatăm un fapt și anume, că de câte ori un lucru merge bine în țara românească, nu ne simțim mulțumiți decât atunci când l-am distrus. În alte țări, șeful de Stat Major e menținut în funcțiune prin lege specială, trecându-se peste limita de vârstă. La noi, un șef tânăr, activ, care a dat strălucite dovezi de capacitate în timp de războiu, părăsește direcțiunea Statului Major, fără ca cineva să poată bănui pentru ce? Ciudată țară”!

¹² Arhivele Naționale Istorice Centrale (A.N.I.C.), fond Președinția Consiliului de Miniștri, Dosar 29/1934, f. 2-5.

¹³ „Dezbaterile Adunării Deputaților” (D.A.D.), în „Monitorul Oficial”, partea a III-a, nr. 16, 24 decembrie 1934, p. 273-278.

¹⁴ *Ibidem*, p. 279-280.

Un deosebit interes a stârmit intervenția lui Dinu Brătianu, care l-a elogiat pe Antonescu, declarând că a sprijinit numirea sa în 1933 din două motive: unul de ordin intern și unul extern. Cel intern era determinat de capacitatea sa profesională deosebită, evidențiată încă din vremea războiului de întregire, iar cel extern ținea de deplina încredere cu care era privit de reprezentanții militari ai aliaților României.

Deși era clar că atitudinea lui Dinu Brătianu era în totală lipsă de concordanță cu cea a lui Gh. Tătărescu, președintele P. N. L. a precizat că, de această dată nu va încerca să analizeze decizia guvernului și că nici nu se va implica într-o eventuală modificare a acesteia, exprimându-și formal convingerea că primul ministru îl considera la rândul său pe gen. Antonescu, drept un „eminent ofițer”.

Pentru a nu accentua divergențele ce măcinau Partidul Național Liberal, Dinu Brătianu și-a exprimat sprijinul pentru Tătărescu, susținând că ar avea încredere în „înaltul său patriotism”, astfel încât „va face ca armata noastră, în timpul cel mai scurt, să fie organizată și înarmată așa cum dorim cu toții”¹⁵.

Sosit între timp în incinta Camerei, premierul și-a manifestat în alocuțiunea sa nemulțumirea pentru faptul că problemele armatei, care e un organism apolitic, sunt discutate în cel mai înalt for politic al țării. El considera drept periculoase astfel de implicări în probleme strict militare, stârnind replica promptă a doctorului N. Lupu, care l-a avertizat: „Sunteți în contradicție cu dl. Brătianu, care a spus că, la numirea d-lui general Antonescu a fost consultat guvernul”!

Gh. Tătărescu și-a continuat imperturbabil discursul, neezitând să-i persifleze pe parlamentari, întrucât ar fi „vai de armata ai cărei șefi ar fi investiți cu galoane și cu note calificative de parlament și vai de țara care ar avea această armată”!

În concluzie, oratorul, după ce a reușit escamotarea adevărului privind cauzele înlocuirii lui Antonescu printr-un procedeu retoric, și-a exprimat convingerea că cei care au mizat pe crearea de dificultăți guvernului prin această dezbatere s-au înșelat amarnic, deoarece spunea el: „am aici de îndeplinit o mare misiune. Guvernul prezidat de mine și parlamentul a cărui expresie suntem, nu vom părăsi locul de răspundere până ce nu vom fi îndeplinit și ultimul capitol al programului de guvernare”¹⁶.

În replică, Ion Mihălache a subliniat faptul că este obligația parlamentului „să arate neliniștea care frământă țara, când este vorba de acte așa de importante, ce privesc soarta armatei noastre”. El a fost completat de dr. N. Lupu, care a condamnat nu doar decizia de înlăturare a unui ofițer capabil din fruntea M. St. M., dar, mai ales lipsa de transparență cu care s-a acționat, fără a uita să amintească celor prezenți că „faptele regulate și normale nu se ascund, faptele criminale, acelea se ascund !”¹⁷.

Ședința Camerei din 14 decembrie 1934, deși a reliefat netemeinicia argumentelor vizând înlăturarea lui Antonescu din fruntea M.St.M., nu a schimbat însă decizia de acceptare a demisiei pe care o luase Tătărescu și, după acel moment de tensiune, lucrurile au revenit rapid la normal pe scena politică și-n oștire, iar noul șef de Stat Major, gen. de divizie N. Samsonovici și-a reînceput activitatea în această postură,

¹⁵ *Ibidem*, p. 281.

¹⁶ *Ibidem*, p. 282.

¹⁷ *Ibidem*, p. 282-284.

beneficiind de un mandat cu mult mai lung decât cel al predecesorului său: 11 decembrie 1934 - 1 februarie 1937¹⁸.

Ecourile demisiei generalului Antonescu au depășit cadrul strict național și s-au reflectat prin îngrijorarea manifestată de factorii militari din țările prietene României față de turnura pe care o luaseră lucrurile. În vederea contracarării valului de simpatie venit de peste hotare pentru cauza demisionarului, din inițiativa Camarilei, subsecretarul de stat de la Ministerul de Interne, Eugen Titeanu a întocmit un raport, preluat parțial de Agenția „Havas” în 15 decembrie, conform căruia generalul Antonescu, împreună cu N. Titulescu și cu jurnalistul Stelian Popescu erau acuzați de a fi complotat împotriva regelui¹⁹.

Analiztii militari străini nu au căzut însă în capcana întinsă de autoritățile române și importante personalități militare din afară și-au manifestat solidaritatea cu fostul șef al statului major.

Într-un raport neutru, atașatul militar american, lt. col. F.L. Whitley arăta la 20 decembrie, referindu-se la cazul Antonescu: „În parlament, Partidul Național Liberal i-a îmbrățișat cauza, cerând guvernului Tătărescu să explice îndepărtarea lui. Răspunsul neconvincător (...) se baza pe argumentul că Antonescu avea doar rangul de general de brigadă și nu fusese inspector general, iar marea funcție de Șef al Marelui Stat Major trebuia încredințată ca și până atunci, doar ofițerilor experimentați, cu grad superior. Acest răspuns nu a reușit (pe bună dreptate) să-i convingă pe membrii opoziției și pe prietenii lui Antonescu. Corupția și favoritismul au afectat în asemenea măsură viața politică a României, încât doar o calamitate națională ar mai putea duce la o purificare a acesteia”²⁰.

Printre cei care s-au declarat solidari cu cauza generalului Antonescu îi enumerăm pe șeful Marelui Stat Major Francez, Maurice Gamelin și pe omologul său cehoslovac generalul Krecic.

Primul i-a adresat la 26 decembrie 1934 o scrisoare lui Ion Antonescu în care arăta printre altele: „Se înțelege că nu este de competența mea să cunosc motivul din care ați fost îndepărtat din funcție: aș dori să vă asigur, însă, că voi păstra fidel amintirea relațiilor excelente dintre noi doi. Oricare ar fi postul pe care-l veți deține în viitor, sper că nu-i veți uita pe camarazii din Franța, care rămân profund atașați de dumneavoastră”²¹.

La rândul său șeful statului major cehoslovac, îi scria la 22 decembrie 1934 generalului Antonescu următoarele: „Prima știre despre plecarea Dvs. de la Statul Major General al armatei române mi-a parvenit la Brno, unde mă aflam pentru o săptămână; dar nu era decât o știre de ziar, vagă și imprecisă. Reîntorcându-mă la

¹⁸ Născut pe 7 august 1877 la Ștefănești, jud. Botoșani, a urmat Școala Fiilor de Militari din Iași; Școala Militară (1893-1895) și pe cea Superioară de Război (1910-1912). Devenit maior în 1913, s-a remarcat în război, a ajuns general de brigadă în 1919, subșef al M. St. M. (1919-1921); comandant al Școlii Superioare de Război (1921-1926), iar după un stagiu de pregătire în Franța a devenit șef al M. St. M. (1927-1932), general de divizie (1928), ministru al Apărării Naționale (august 1932-noiembrie 1933), apoi iar șef al M. St. M. (1934-1937), după care a demisionat din armată la 21 februarie 1937. A murit în 1950 în închisoarea de la Sighet. (cf. Ion Mamina, Ioan Scurtu, *Guverne și guvernanți. 1916-1938*, Buc., Ed. Silex, 1996, p. 234).

¹⁹ Larry L. Watts, *op. cit.*, p. 126.

²⁰ apud, *ibidem*, p. 125-126.

²¹ apud, *ibidem*, p. 127.

Praga, am aflat că informația era adevărată. Îmi fac datoria, d-le General, să vă mulțumesc cu această ocazie neașteptată, pentru prețioasa și rodnică dumneavoastră colaborare, sperând că nu va întârzia mult momentul când vom putea să o reluăm.

Am rămas cu cele mai bune impresii despre colaborarea noastră militară și relațiile noastre personale, pe care le apreciez cu atât mai mult, cu cât ele mă obligă să-mi amintesc de nivelul elevat al subiectelor pe care mi le-ați prezentat.

Pentru viitor, d-le General, vă doresc succes în munca viitoare și în același timp vă exprim gratitudinea mea pentru cele realizate.”²²

La începutul noului an, ecurile răsunătoare demisiei s-au stins, inclusiv în rândurile oștirii, fără a determina punerea în aplicare cu fermitate și consecvență a reformelor preconizate a se realiza, lucru care, probabil, nu ar fi convenit regelui și Camarilei interesați în menținerea corupției și a promovării favoriților în cadrul organismului militar.

Impresia cvasiunanimă a cercurilor bine informate despre demisia șefului M. St. M. era aceea că generalul Antonescu, pe fondul lipsei de maleabilitate de care a dat dovadă în exercitarea atribuțiilor ce-i reveneau, a fost sacrificat unor interese mai puțin onorabile ale câtorva vârfuri politice, economice și militare autohtone.

ECHOES OF THE RESIGNATION OF THE GENERAL ION ANTONESCU LEADER OF THE GENERAL STAFF

Abstract

A much controversial personality in the history of Romania, especially because of the role played during the World War Second was Ion Antonescu, who was appointed to lead the Major State of the Army on the 12th of December 1933, aiming at modernizing and at reforming this body.

Unfortunately, his activity was continuously stopped by persons who were close to Royal Suite so that, in December 1934, he resorted to the only reasonable solution to get out of the deadlock: his resignation.

This event caused ample discussions in the Parliament, under such circumstances that censorship did not allow the newspapers to write about the factors that determined it.

In order to conclude, one may affirm that general Antonescu, against a background of the intransigence that he showed, was sacrificed for less honorable interests belonging to political, economical and military personalities of our country.

²² apud, *ibidem*, p. 127-128.